

ST. OLAV

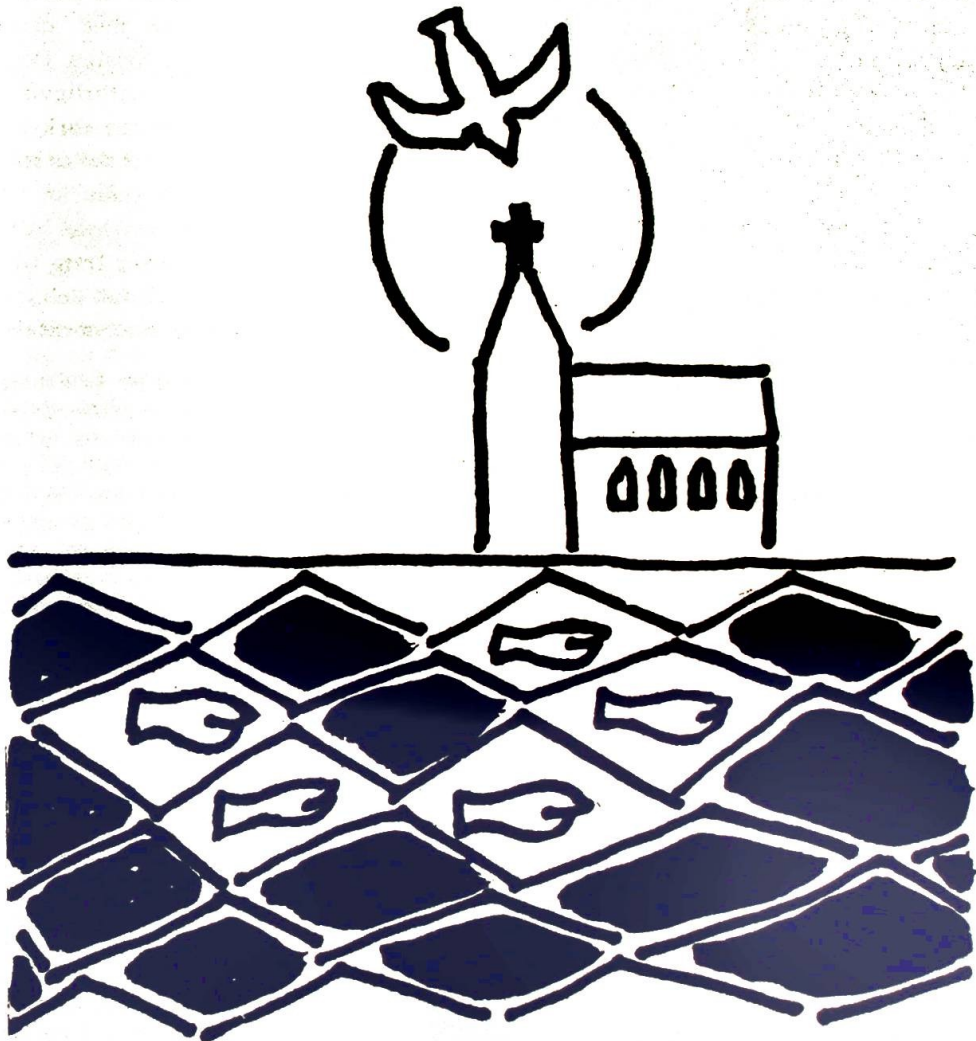
K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 20

92. ARGANG

1. NOVEMBER

1980

KATEKESE

Midt i denne tid hvor synodefedrene er samlet til drøftelse av et viktig tema som på en eller annen måte vedrører de fleste mennesker på jorden, har det utkommet en pavelig rundskrivelse på grunnlag av de drøftelser og det arbeide som ble nedlagt av Den fjerde bispesynode i 1977. Encyklicaen er tidligere offentliggjort på andre sprog og kommer nu i norsk utgave på St. Olav Forlag i Oslo.

Pavelige rundskrivelser er viktige dokumenter og blir mange ganger lest og drøftet på steder rundt om i verden, hvor man mener å være i besittelse av både kunnskap og makt til å ta beslutninger for og med store deler av menneskeheten. Encyklicaer kan handle om mange ting, men ofte har pavene konsentrert seg om et tema, som man med god grunn kan si uttrykker den romerske katolske kirkes offisielle mening. Det kan således nevnes, at pavene i tidens løp har skrevet om arbeidsspørsmål, om forkynnelse av evangeliet o. m. a. — Encyklicaen er pavens «sognebrev» til den kristne menighet i hele verden, og har i historiens løp ofte vært pavens personlige budskap.

I nåtiden har pavene imidlertid ment at det er hensiktsmessig å innhente bispekollegiets meninger i større grad, hvorfor denne rundskrivelse om

katekesen ikke alene skal ses som uttrykk for pavens personlige mening.

Katekese. Ja, hva er katekese? — Det gir denne rundskrivelse i meget høy grad svar på, idet pave Johannes Paul i sterk grad peker på den kristne arv og viser at denne arv utelukkende har blitt til fordi Gud har åpenbart seg i Jesus Kristus. Utgangspunktet for all kristen forkynnelse og tenkning er Jesus Kristus og det arbeide han utførte på jorden. — Når man taler om katekese og spør hva det er, peker Johannes Paul på Kristus og hans egne ord til sine venner om å gå ut i hele verden og lære alle mennesker. *Det* er katekese og det er den kristne katekeses utgangspunkt både i fortid og nåtid.

Hele dette lille skrift på bare 72 sider er simpelthen en uttalelse av den katolske kirkes biskoper med paven i spissen om, hvordan den katolske kirke ser på spørsmålet om å lære mennesker av i dag de ting som Kristus selv har lært sine venner og bedt dem å bringe videre til andre.

Det er derfor heller ikke uvesentlig at rundskrivelsen hele tiden peker hen på Jesus og forkynnelse av det glade budskap hvori nettopp han spiller en sentral rolle. Som man så i Johannes Paul's første encyklica, så kretser han bestandig om dette tema og gang på gang innprenter paven at det sentrale

i den katolske kirkes virksomhet på jorden er forkynnelse av Evangeliet som Kristus har lært menneskene det og ut fra dette springer den kristne katekese. Den kristne katekese er altså grunnet på Evangeliets ord og Kristi egen befaling, hvilket i seg selv innebærer at den vedkommer *alle* mennesker, men i særlig grad de som vedkjenner seg kristennavnet. Her er det interessant å legge merke til, at den katolske kirke nok henvender seg til sine egne medlemmer, men encyklicaen har et vesentlig punkt, nemlig at det er mulig å lære katekesen sammen med andre som bekjenner seg til Kristus. Dog pekes det her på at man naturligvis ikke kan redusere den kristne forkynnelse og katekese ned til «et felles minimum», men man må bestandig ha for øye at den katolske katekese har til hensikt å føre mennesker frem til et fromt kristent liv og til full deltagelse i den katolske kirkes sakramentale fellesskap.

Johannes Paul's utgangspunkt og endemål er altså utelukkende evangeliets forkynnelse, og her peker han gang på gang på Paul VI's utrettelige arbeide som både predikant og skribent.

Nå er det jo ganske klart at et så viktig dokument som denne rundskrivelse ikke bare kan utgis som en samling fyndord og gode råd. Det er virkelig systematikk i tingene, og nok kan man mange ganger når man leser en encyklica synes at det blir for meget med avsnitt ditt og datt og punkt her og der, men ser man på dette arbeide, så slår det en, at her passer både form og innhold for en gangs skyld. Det henger sikkert sammen med at dels er dette jo nok et arbeide hvis grunnlag er den fjerde bispesynode, men på den annen side så bærer det tydelig preg av å være paven selv som står for utformingen av det, og hans mål er klart som krystall: Det er evangeliets forkynnelse og foreningen med Kristi person denne sak gjelder. Derfor er selve inndelingen av stoffet her blitt en nokså viktig funksjon som setter tingene inn i den rette sammenheng og trekker det vesentlige frem. Det er ikke noe debattinnlegg, men det er en oppfordring til å bringe Kristi befaling videre til mennesker som lever i verden i dag.

Han taler om Kristus som lærer og som mester, som den eneste kilde som kristne mennesker kan øse av, når det gjelder om å lære innholdet i Evangeliet. For såvidt skjelves det her mellom den direkte forkynnelse av den oppstandne frelser og innholdet i det Jesus Kristus fortalte og lærte sin samtid. Det er dette siste som det legges vekt på og som det bør legges vekt på når det snakkes om den kristne katekese: «Enhver kateket — uansett hvilket konkret ansvar han ellers har i Kirken — må derfor stadig ha ett for øye: gjennom sin undervisning og sin adferd å la Jesu egen lære og la Jesu eget liv tre frem.»

Den kristne kirke har sitt forbilde i Israel. I det gamle Israel spilte lærdommen en ikke ringe rolle og utgangspunktet for all jødisk lærdom var Guds ord åpenbart til det utvalgte folk. På grunnlag av Det gamle testamente var det oppstått en hel vitenskap som forsøkte å skape en syntese av alt hva som kunne rommes i menneskelivet og i Den hellige skrift.

Det var temmelige abstrakte saker, hva Det nye testamente kan berette en hele del om, og som Jesus gang på gang gjør kraftige utfall mot. Når derfor talen er om den kristne katekese, så understreker paven at det frem for alt ikke dreier seg om om å sette seg inn i en hel masse abstrakte sannheter, men Kristi lære er nettopp en fornyelse av Guds åpenbarte sannhet og en levendegjørelse av Skriften. Paven sier rett ut at det finnes en organisk forbindelse med det Jesus sa og det han gjorde, og det er nettopp dette som er det sentrale i den kristne katekese. Å virkeliggjøre og omsette det overleverte budskap som Kristus forkynte til livet i hverdagen. Det var nettopp *det* som datidens skriftlærde kunne sette en finger på, og det var *det* som folk forarget seg over, så det til sist endte med katastrofen. For hele Kristi liv er, som Johannes Paul sier det, «en lære!» —

Paven går så videre i sin fremstilling og peker på, at det allerede tidlig var skikk i den kristne kirke å lære Evangeliet. Apostlene så det som deres fornemste oppgave å undervise folket i de evige mysterier, fordi de selv hadde hørt at Jesus bad dem om dette, og som en bølge brer dette seg til jordens fjerneste egne: «elsk din neste som deg selv!». «...gå hen og gjør likeså», o.s.v., o.s.v.

Frem for noen så forsto kirkefedrene at det gjaldt om å formulere innholdet i kristendommen overfor den hedenske verden, og ikke minst de klassiske konsiler fikk deres store betydning på dette område, og i særlig grad i perioder av kirkens historie hvor det var nødvendig å forsvare den kristne tro. Også misjo-

nen er et område hvor katekesen har hatt sin store betydning, om ikke den største. Det er jo nettopp der hvor Evangeliet ikke tidligere har blitt forkynt at katekesen har sin virkelige berettigelse, hvilket den katolske kirke alltid har forstått betydningen av.

Paven peker derfor på, at det både er en plikt kirken har og det er en hovedoppgave og et meget stort ansvar overfor hele menneskeheten å gå ut og lære mennesker om Jesus Kristus og hans budskap. Dette store ansvar innebærer også at man stadig sørger for at katekesens form holder mål og til staidighet fornyes, så man ikke ender i idel konservativ indoktrinering for indoktrineringens egen skyld. Paven advarer mot i for høy grad å legge vekt på kateketenes personlige egenskaper som retoriske begavelser o. lign. Han mener også, at mangelen på fornyelse i katekesen fører til stillstand, og stillstand er i virkeligheten det motsatte av katekese, for katekese må hele tiden være bevegelse henimot et mål, som i dette tilfelle er Jesus Kristus og et kristent liv.

En vesentlig side av katekesen bygger altså på forklaringen av Evangeliet. Dette har betydning til enhver tid og på alle steder hvor den katolske kirke er satt til å arbeide, ikke minst i hedningemisjonen. Når katekesen bygger på Evangeliet, så får den også sin naturlige plass i den kristne sjelesorg og blir

en del av denne. Det må aldri glemmes at katekesen har et mål i seg selv, nemlig troen på Gud, og å lære å forstå Hans hemmeligheter og således tilegne seg Guds rike og finne vei til syndenes forlatelse og den kristne glede. Det er derfor Kirkens plikt å dra omsorg for at katekesen ikke bare blir en slags overfladisk undervisning «fra tid til annen», men blir en systematisk gjennomgang av den kristne lære hvis hovedkilde er Den hellige skrift. Hensikten med dette må simpelthen være at de troende modnes og føres frem til enheten i troen på Guds Sonn og i kjennskap til ham i det daglige liv kan være levende vitner om at «ordet har tatt bolig blant menneskene».

Ut ifra dette er det gitt at alle trenge katekese. Katekesen er et ledd i misjonsarbeidet blandt ikke troende, men den er også en vesentlig forutsetning for at troen kan utdypes og funderes. Katekesen må derfor være en av de viktigste funksjoner i de lokale sogn både blandt barn, unge og mere modne katolikker, ikke minst på bakgrunn av den tid vi lever i og det trykk som den sekulariserte verden over på den oppvoksende slekt. Det er derfor ikke bare å være med på «å bekjenne troen» gjennom hver søndag å synge med på Credo, men det er å forstå Credo og dets innhold.

Paven er klar over at katekesen kan
(fort. side 10)

Synodefedrene samlet til drøftelse

FORANDRINGER PÅ VEI

Ved bispesynodens åpning uttalte synodens forhandlingsleder kardinal Ratzinger som en foreløbig orientering for synodefedrene at det syntes som om størstedelen av synodens medlemmer sto fast på kirkens tidlige holdninger til spørsmålet om den kristne families rolle i den moderne verden.

Og han kom deretter inn på synodens særlige oppgave: «å komme med en uttalelse som på samme tid er både kritisk og profetisk mot ideologier og holdninger som truer mennesket. «Den tradisjonelle kultur er alle steder i en krise og er ved å tape sin verdi»

— Kardinalen fortsatte og sa bl.a. følgende: «Kjærligheten mellom mann og kvinne er ikke bare noe privat, men har forbindelse med grunnleggende synspunkter på mennesket som et offentlig individ»; videre sa han, idet han tydelig understrekte ethvert ekteskaps uoppløselighet: «Ansikt til ansikt med konsummentalitetens herredømme skal den moralske verdi av måtehold sterkt understrekes».

Allerede tidlig på synoden gjorde kardinal Hume seg bemerket, idet han bl. a. sa: «Jeg kunne tenke meg å tale om to sider av prestegjeringen og begge har forbindelse med ekteskapets sakramente. Det første er helt generelt og dreier seg om spørsmålet om å spørre legfolk til råds. Det annet dreier seg om vår rolle som lærere i forbindelse med et særlig pastoralt problem.» —

Med hensyn til det første punkt, så lyder en bestemt passus i Instrumentum laboris slik: familiens profetiske misjon er satt i forbindelse med prestenes lærerembede, idet Guds ord har blitt uttrykt både i familien og i prestene på en måte som er ganske spesiell for hver av dem. (§ 48). Denne familiens profetiske misjon, og dermed både menns og kvinners, er

grunnlagt ut fra deres erfaringer som ektefolk og gifte personer og ut fra en forståelse av ekteskapets sakramente, som nettopp de kan tale om med autoritet. Ut fra denne erfaring og denne forståelse, vil jeg foreslå en virkelig autentisk fons theologica fra hvilken vi, prestene og i sannhet hele kirken, kan dra nytte av. Mennesker som er gift har således et dobbelt krav på å kunne uttale seg i ting vedrørende ekteskapsaker: først og fremst er de forvaltere av og utøvere av sakramentet, og for det annet har de alene erfart sakramentets virkninger, som gjør dem i stand til å delta sakramentalt i Kristi kjærlighet til sin kirke. Ennvidere er det sant, som det blir fastslått i § 50 i Instrumentum laboris, at hver enkelt av foreldrene må forplikte seg selv til den Hellige Ånds virke som likeledes opplyser dem gjennom deres barn.

Således a fortiore, ville det synes som om prestene skulle lytte til foreldre. Vi har også et annet argument, Den Hellige Ånds virken i tillegg til den påstand vi kom til for.»

«Med hensyn til det annet punkt, så handler det nettopp om den veiledning og hjelp som vi, prestene skal gi gifte personer i dag. Det er ytterst velkjent at hele spørsmålet vedrørende fødselskontroll i de siste år har blitt temmelig sterkt gjenstand for diskusjon, og at kirkens anseelse har lidt under det. Folk har reagert helt forskjellig. De, som ikke har hatt noen vansker med å godta det totale forbud mot anvendelse av antikonsepsjonelle midler, og som derfor lever strengt innenfor de rammer som er fastlagt gjennom encyklicaen Humanae Vitae, har erfart nye, rike opplevelser i deres ekteskapelige liv. —

Andre kan ikke godta det totale forbud mot disse midler på områder hvor omstendighetene gjør det nødvendig, ja endog ønskelig. Naturlig

fødselskontroll synes ikke å være den eneste og absolutte løsning for dem. Man kan ikke bare komme å si at slike mennesker ikke har formådd å mestre deres skrøpeligheter og menneskelige svakhet. Problemet er mere komplisert enn som så. Man kommer ikke utenom, at slike mennesker er ofte gode, samvittighetsfulle og trofaste sønner og døtre av den katolske kirke. De kan bare ikke godta at bruken av antikonsepsjonelle midler i noen tilfelle er intrinsice inhonestum, som dette sist har blitt uttrykt i all alminnelighet.

Den tredje kategori av mennesker er helt forvirret, for de ønsker ikke å være ulydige mot kirkens læreemбеде, men samtidig er de ikke helt overbevist om de argumenter som fremlegges for at de vedtatte normer kan bli fulgt.»

Konsentrasjonen om de kontroversielle punkter har hindret en utvikling av læren om ekteskapets sakramente, som ville kunne bringe all den rikdom ut til mennesker som det har blitt fastslått i konsildekretene om Kirken i den moderne verden og encyklicaen Humanae Vitae. Jeg er ikke kommet til denne synode med løsninger på vanskelige pastoral-problemer skapt av alle disse diskusjoner. Men jeg er som prest, lik dere, helt og fullt opptatt av den åndelige velferd overfor de personer om hvilke jeg har talt. Jeg håper og ber om, at som et resultat av denne synode og ved synodefedrenes hjelp, skal jeg bli bedre i stand til å gi veiledning til de ektefolk som søker kirkens hjelp.

Hvis vi lytter på alle disse forskjellige synspunkter med forståelse og sympati, så skal vi helt sikkert oppdage ved Helligåndens hjelp den vei som disse mennesker skal gå for å oppnå den hellighet til hvilken de er blitt kalt ved deres kall til ektestanden.» —

En utfordring til Synoden

Familiebegrensning er nå alminnelig anerkjent over hele verden som en umiskjennelig nødvendighet hvis man ikke ønsker at hungersnød skal bli et enda mer utbredt fenomen enn det er i dag. Uten å diskutere det teologiske innhold i *Humanae Vitae* spør en misjonær fra Mill Hill kongregasjonen, som er spesialist på befolkningsproblemer, om hvordan den eneste anerkjente metode i det hele tatt er mulig i den nåværende situasjon i Den tredje verden. Det er i hvert fall et synspunkt som på ingen måte kan overses ved en realistisk vurdering av temaet om familiens rolle i verden i dag.

I section II, stykke III i synodens arbeidsskjema om familien, som utkom i juni siste år, står det at «hurtig befolkningsforøkelse (det demografiske problem) er meget viktig i pastoral hensende». Mine bemerkninger vil derfor bli begrenset til de praktiske og pastorale spørsmål i utviklingslandene som oppstår på grunnlag av *Humanae Vitae*.

Hovedproblemet synes å være følgende: De antikonsepsjonelle metoder som er anerkjent av kirken er, skjønt de er ønskværdige, overhodet ikke anvendelige for størstedelen av befolkningen i utviklingslandene. Pave Johannes Paul II har likesom sine forgjengere ivret for utviklet forskning for å gjøre disse metoder mer effektive i erkjennelse av at de i øyeblikket (og selv siden rundskrivelsen i 1968) ikke er særlig effektive i praksis og særlig attraktive i bruk for mange som ønsker å gjøre anvendelse av dem. En ikke så forferdelig gammel WHO-rapport om et spesialprogram for forskning i den menneskelige formering (1979) uttaler: «Programmetts rådgivende utvalg gjennomgikk på deres septembermøte 1979 detaljert forskningen omkring metoder til å bestemme den fruktbare periode. Det var klar over at de to studier som var utført hadde utfyllt en praktisk funksjon ved å skaffe vitenskapelig vurdering av spørsmålene omkring eggeløsningen og de symptomatiske metoder. Utvalget ble klar over at disse metoder hadde svært

begrensede muligheter, særlig i utviklingsland, og anbefalte ikke å spille mer tid på studier i å måle deres effektivitet. Det var imidlertid veldig positiv innstilt til å fortsette forskningen omkring målestyr til bestemmelse av den fruktbare periode, som kanskje kunne brukes ikke bare til fødselsbegrensning, men også til diagnose og behandling av frigiditet og impotens.» —

I mange land er metodene imidlertid langt fra tilgjengelige, selv om det finnes mennesker som prøver meget hardt å få dem til å bli det. Stort

Omsorg for de fraskilte

Erkebiskop Worlock kom i ilden allerede den første aften med sine kommentarer til seksjon 5, 6 og 8 i *Instrumentum laboris*: «Den kristne families levende mysterium drar sitt innerste vesen og makt fra den gjensidige kjærlighet fra Kristus og hans kirke som kristne har blitt kalt til å dele. Hvordan dette mysterium blir uttrykt og fostret eller hindret eller nedvurdert varierer enormt og er avhengig av både personlige faktorer og ytre press. Alt dette må ses på bakgrunn av forandringer særlig på den nordlige halvkule, hvor det blir utviklet en ny kulturell, sosial og økonomisk situasjon.»

«Personlige faktorer inneholder det utbredte ønske hos både menn og kvinner om en større tilfredsstillende av deres ekteskapelige forbindelser og for dypere og mere vedvarende utveksling av kjærlighet og livsverdier.

I de fleste steder i verden blir disse faktorer utblåst som den lettest anvendelige kjennskap til og bakgrunn for å kontrollere fruktbarhet. Samtidig blir kvinnens rolle og status i samfunnet og i familien gjenstand for forandring med uunnværlige følger for kvinnene.»

Miljø- og sosiale faktorer som påvirker familielivet blir altfor lett bagatellisert som materialisme og hedenskap. I mange steder av verden er den absolutte fattigdom redusert til et minimum, dog er problemene for de fleste, særlig de i byene, med hensyn til boliger og arbeid, det største problem som berører deres ekteskap og menneskelige verdighet. Dette blir stadig mer aksentuert gjennom den løpende økonomiske inflasjon, og virkningen på familielivet blir mer og mer vidtrekkende og kommer til å vare lenger og lenger.

Innføringen av mikro-teknologi i industri og dagligliv vil føre til en fullstendig ny oppfattelse av arbeid og fritid. Disse ting vil alvorlig anefte familielivets stabilitet i den vestlige verden med stadig alvorligere konsekvenser for det økonomiske liv i den tredje verden, og større svalg mellom de meget rike og de fattige og maktesløse.

Noen påstår at kirkens lære om ekteskapelig troskap og kontraktmessige uoppløselighet her er en stor fare og risiko. De frykter at noen katolikker vil bli latterliggjort og de ekteskapelige bånd gjort svakere. Vår før-synodale henvendelse til våre legfolks representanter vil nok sette et spørsmålsteget ved denne påstand. De som med voldsomhet opprettholder kirkens lærdommer om den ekteskapelige uoppløselighet ber også om barmhjertighet og medlidenhet for den botferdige som har vært utsatt for et ekteskapelig nederlag.

Det finnes ikke noe lett svar på alt dette. Men vår synode må lytte alvorlig til røster som kommer fra erfarne sjesørgere og legfolk, som kommer til å peke på alvorlige overveielser av disse problemer vedrørende deres mindre lykkelige medbrødre. De ber om at kirken vil åpenbare den samme grad av god vilje og ærlig ånd som den prøver å møte de ekteskapelige behov hos de fysiske brødre.»

sett har kanskje bare en av tusen katolske ektepar i Den tredje verden mulighet for å prøve dem.

De alternativer som tillates av *Humanae Vitae* er så enten fullstendig avholdenhet gjennom lengre perioder eller et betraktelig antall barn, hvilket i familie- eller befolkningssammenheng hverken er ønsket eller ønskverdig.

Unntatt i meget sjeldne tilfeller er fullkommen avholdenhet i motstrid med Kristi ord om «to blir ett kjøtt» og mot apostelen Paulus, som av åndelige årsaker rådet til beherskelse for en tid, men han understrekte at det skulle være en kort tid for nettopp å unngå fristelse. Selv om det har vært en masse diskusjon om emnet mange barn i saken om befolkning og utvikling, vil de fleste sikkert mene at høyere fødselstall (som f. eks. 2,5, 3 eller 3,5 % som kommer til å bety en fordobling av befolkningen i 27, 23 eller 19 år), gjør den økonomiske utvikling meget hardere for de økonomisk sett dårligere stilte land og øker de fattiges elendighet enda mer, hvilket særlig går ut over barna. Under slike omstendigheter blir ordensfolk og legmenn, presteeer og biskoper stilt ansikt til ansikt med problemer som er nærmest uløselige, når bare den mest bokstavelige tolkning av *Humanae Vitae* tiltales dem.

Mens noen biskopskonferanser utla rundskrivelsen på en måte som kunne komme deres menigheter til hjelp, valgte andre en mere hard linje, idet de ga uttrykk for at det å anvende mekaniske og kjemiske antikonsepsjonelle midler i sitt vesen er ondt og derfor overhodet ikke kan brukes under noen omstendigheter. Noen tjenestemenn i Vatikanet, dog ikke pave Paul VI, holdt på denne linje og øvde press overfor biskopskonferansene for å få dem med. Mange biskoper frarådet imidlertid ikke sine prester fra å se gjennom fingre med mennesker i en vanskelig situasjon, og støttet dem sågar, selv om de offisielt var lojale mot encyklicaens ord.

Hvis biskopene fra utviklingsland kommer frem med deres problem på synoden, vil den siste mer liberale tolkning av rundskrivelsen bli presset frem som en hel selvfølge. Det er helt utenkelig at en så dyktig og medmenneskelig pave som Paul VI insisterte på en lovparagraf som mange ville være ute av stand til å overholde, og som skulle anses for gyldig selv om man var ulydig imot den.

Biskopenes pastorale ansvar, særlig i Den tredje verden, hvor millioner av mennesker er i en umulig situasjon hvis

En av synodefedrene er biskop Gran som representerer den nordiske bispekonferanse.

den harde linje følges, må derfor gjøres helt klar på synoden, og der må således finnes en ordentlig løsning.

Noen enkelte tillegg til de ovenfor omtalte deler av synodens arbeidsdokument kunne trekke visse pastorale problemer frem, slik at man ikke bare beskyldte folk for synd, hvis disse punkter ble årsak til at de måtte avvike fra den bokstavelige fortolkning av encyklicaen. Et slikt tillegg kunne sikkert dekke situasjonen og ville samtidig kunne forsvares teologisk og hjelpe millioner av mennesker.

*Det ville også være i overensstemmelse med Pave Paul VI's tankegang i den siste del av *Humanae Vitae*, hvor han uttrykkelig fastslår at de som ikke holder seg til disse punkter vedrørende mekaniske eller kjemiske*

antikonsepsjonelle midler (eller for å si det som det er, bruker preservativer) må ikke anse dem selv for å stå utenfor kirkens fellesskap, og skal ikke utelukkes fra sakramentene. Pave Paul ville ikke si det slik hvis folk som bruker den slags i dag, og som må formodes å ville fortsette med det, kunne sies å være i en tilstand av grov synd...

Mange mennesker både utenfor og innenfor kirken har et uhyre godt inntrykk av pave Johannes Paul II som en religiøs leder med iøynefallende tro, kjærlighet og medmenneskelighet, og med stor interesse for menneskerettighetene.

Imidlertid synes de, at han har plikt til å respektere erklæringen om menne-

BISKOP GRANS INNLEGG VED BISPESYNODEN 1. OKTOBER 1980

De fem nordiske land er absolutt diaspora: Blant 23 mill. innbyggere er bare 150.000 katolikker. Sekulariseringen er kommet svært langt; den kristne stemme teller lite, katolikkenes overhodet ikke. Den tradisjonelle forbindelse mellom dåpen og korrekt overholdelse av den sivile ekteskapslovgivning og de borgerlige ekteskaps sakramentalitet bevirker stort ubehag fra våre kirkers side, hver gang det viser seg at det ikke var til stede noen levende tro hos partnerne da ekteskapet ble inngått. Hvordan kan de skjenke hverandre sakramentet når de overhodet ikke har noen tro?

Når mennesker som har giftet seg på denne måten senere vil konvertere til katolisismen, men i mellomtiden har inngått et nytt, og godt, ekteskap, oppstår store pastorale vanskeligheter.

Skilsmissehyppigheten er blitt fordoblet de siste ti år i Skandinavia. Skilsmisse kan oppnås så lett at unge mennesker som står foran ekteskapet lett kommer på den idé at «hvis det ikke går, kan vi jo bare skille oss». Denne holdning gjør sannelig den sakramentale gyldighet tvilsom. Snart kan det være mer meningsfylt å spørre etter bevis for en slik gyldighet, enn omvendt, som nå (dvs. i de tilfeller ekteskapet ble inngått utenfor en katolsk sammenheng).

Et brennende spørsmål er de gjengifte skilte. Dessverre kommer en mengde lidelse i tillegg. Men lidelse tilføyes når prester og legfolk ofte brennemerker gjengifte skilte katolikker. De skulle istedet forbarmet seg over dem.

Mange ganger blir ikke-katolske gjengifte skilte tiltrukket av den katolske kirke, men å oppta dem er ofte så å si umulig, fordi deres ekteskap er ugyldig, men de må holde på det av familiegrunner. Når, som i dette tilfelle, den personlige skyld mangler og Den hellige Ånd åpenbart er i arbeid, føler den skandinaviske bispekonferanse sterkt at midler og veier må finnes slik at de kan motta sakramentene av og til og under bestemte betingelser, uten at Kirkens alminnelige disiplin dermed skades.

skerettigheter som ble vedtatt av De forente nasjoners verdenskonferanse den 10. desember 1968, og som dessuten ble akseptert av Vatikanets delegasjon: «at ektepar har rett til selv å velge omfanget og antallet av deres barneflokk» - utvidd av UNESCO i 1969 med en tilføyelse: «dens opplysning og betydning», for å fremheve det menneskelige element.

Mange mennesker har også øynet en tilsynelatende motsigelse mellom pave Johannes Paul's gjentagelse i Chicago den 14. oktober 1979 og ved andre leiligheter av Paul VI's uttalelser om svangrerskapshindrende midler og hans forhold til meneskerettighetene. Særlig hans omsorg for de hundre millioner av de aller fattigste i utviklingsland, og da i særlig grad for barna, hvis tilstand Det internasjonale barneår nylig kastet lys på.

Det synes tvilsomt at pave Johannes Paul ikke ville anse sine egne ord som en forhåndsdiskusjon om dette med biskoper fra hele verden som er samlet til synode i Roma for å diskutere familien og gi uttrykk for menneskelige problemer som kan resultere i en besk ståen fast på Pau VI's fortolkning, uten noe som helst hensyn til den svakhet

omkring de menneskelige omstendigheter som Paul uttrykkelig anerkjente.

Biskopene har rett til å håpe og vente at den nåværende epave i særlig grad vil være villig til å lytte til sine bispekollegers problemer, og til å handle solidarisk sammen med dem.

Man får håpe at katolske gjennomsnittsektepars virkelige livserfaringer må bli tatt til etterretning.

I mange tilfelle har pave Johannes Paul virkelig vist at han ønsker å være solidarisk med de underprivilegerte i verden. Hans krav om å utvikle de aller fattigstes lodd, særlig i utviklingsland, synes imidlertid for en masse mennesker av god vilje å skulle bli redusert til noe av mindre betydning ved hans idelige gjentagelser av forbud mot fødselsregulerende midler.

Hurtig befolkningstilvekst er over hele verden erkjent som grunn til i det minste den hindring og den vanskeliggjørelse av hjelp mot fattigdom oppstått på grunn av sult, arbeidsløshet, mangel på ordentlig medisinsk

utstyr, analfabetisme og andre forhold som vedrører de fattige.

En reduksjon av befolkningstilveksten er en vesentlig forutsetning for virkelig menneskelig utvikling i de fattigste land. Ikke å gjøre noe ved nettopp det kan, som statistiske beviser peker på, føre til at den utvikling som paven så ivrig ønsker, blir umuliggjort og kommer til å true den menneskelige rase med forvirring, ja endog konflikt, hvilket ville være en fornektelse av pavens lidenskapelige forsvar for freden.

(The Tablet)

A/S NORSKE SHELL

FYRINGSOLJE

**Leverandør til de fleste
katolske institusjoner
i Norge**

Ved bestilling av olje:

02-19-12 00 - Service 02-19 12 20

Kjærlighetens og kirkerettens logikk

Av Dezsö Szentivány S. J.

Baby Johannessen tar opp et interessant spørsmål i sin artikkel i «St. Olav» den 20. sept.: «Når ikke-katolikken er den fraskilte».

Det synes henne moralsk uriktig å pålegge ikke-katolske parter en kirkerett og moralkodeks som bare kan gjelde for den katolske part. Og det har hun rett i. Den katolske kirkerett gjelder og kan bare gjelde for den katolske part: men den kan ha en nødvendig følge også for den ikke-katolske part, hvis han f. eks. vil gifte seg med en katolikk. Men det har loven ikke direkte til hensikt.

Når den ikke-katolske parts tidligere ekteskap av den katolske kirke blir erklært for ikke å ha eksistert, blir vedkommendes barn ikke erklært for utenomekteskapelige, da det ble født i et ekteskap som ble ansett av vedkommende for gyldig.

Hun har også rett i at en fraskilt human-etiker eller ateist vil ha meget vanskelig for å forstå at den katolske kirkes påbud skal holde ham tilbake fra å få sin kjære, hvis denne tilfeldigvis er katolikk. Men han må vite at hans kjære handler etter sin overbevisning og tro som baserer seg på Bibelen, som for en katolikk er Guds ord og som sier «Det som Gud har sammenføyd, det har menneske ikke lov til å adskille». Mt. 19.6.

Det er altså ikke Kirkens lov, men Guds lov som ikke kan oppheves av mennesker. Det er ikke Kirkens spissfindige bestemmelse, men Guds klare ord. Det er et faktum som må ha gjennomslagskraft blant tenkende mennesker.

Grunnen til at enker og enkemenn kan gifte seg igjen, er at ekteskapet slutter ved den annen parts død. Det

synes jeg ikke er noe brist i kirkerettens logikk.

To katolikker eller en katolikk og en ikke-katolikk, har ikke lov å bo sammen uten å ha giftet seg etter kirkens forskrifter. Ingen prest kan gi velsignelsen til en slik samboenhet.

Hvis den katolske part lar kjærligheten seire og vender Kirken ryggen og inngår ekteskap med en for Kirken uønsket partner, så vender han ryggen ikke bare til Kirken, men til Kristus selv. Vi har jo sagt ovenfor at det er ikke bare kirkeretten som forbyr det, men Kristi ord.

Og den som ønsker å være en trofast kaolikk og et lydige lem på Kirkens universelle legeme, vet at Kristus også har sagt: «Om noen kom-

mer til meg og ikke hater sin far og sin mor, sin hustru og sine barn, sine brødre og søstre, ja til og med sitt eget liv, da kan han ikke være min disippel.» Lk. 14. 26.

Baby Johannessen har vanskeligheter med hvordan kjærligheten og kirkeretten kan forenes. «Skal kirkeretten stå over kjærligheten?» og «Har vi da å gjøre med en kjærlighetsløs kirkerett?» Til det sier jeg: Kirkeretten er et nødvendig onde.

Intet samfunn som består av mennesker, kan eksistere uten retten. Men retten skal ikke stå over kjærligheten.

Kjærligheten skal vi ikke søke i Kirkeretten, men i Jesu person.

MØT PAVEN I OSNABRUCK

I anledning av pavebesøket i Tyskland den 16. nov. vil det, hvis et tilstrekkelig antall deltagere melder seg, bli satt opp busser fra Århus og København. — Pris Dkr. 400,—. — Privat innkvartering.

Henvendelse omgående til Svend Aage Rasmussen, 032/53 373.

Vi arme syndige mennesker

Av Chr. Boe Astrup

Martin Luther King har en gang sagt at vi er en generasjon av tilskuere. Aldri har impulsene vært sterkere og mer mangfoldige, aldri har vi fått så meget inn på livet så tett og med så liten tid til ettertanke.

Og så er det at Egil Kolstø går bort og lager en film om vår tids menneske, og lar ham være, ja nettopp, — journalist. I filmen «Arme, syndige mennesker» skildrer han Oslo-journalisten Erik Mogensen og dennes vei nedoverbakke.

Eriks problem er fundamentalt: Han har i all sin vellykkethet, og i sin tilværelse med losjeplass til begivenhetene, kommet i utakt med seg selv. Han er kommet dithen at han ikke lenger klarer sitt eget selskap, han flykter fra seg selv inn i det som ligger utenfor ham. Han lar seg beruse av inntrykk og av alkohol. I tillegg — dette er en «mannefilm», — om det å være mann i en manneverden, der kravet til vellykkethet sammen med mangel på anerkjennelse og bekreftelse av ens egenverdi som menneske blir til en ødeleggende besettelse.

Oslo-journalisten Erik Mogensen drar til København for å lage en reportasje om narkotikamisbruk. Men Erik selv er belemret med et stort problem, han har vanskelig for å styre unna flasken. Bak seg har han et par klinikkopphold, men uten at de synes å ha rettet opp hans tilværelse på noen fundamental måte. København byr på den hele store sprekken for Erik. Han begynner med å famle seg frem gjennom narko-helvetet i den danske hovedstaden, men blir snart tatt igjen av sitt eget helvete, alkoholen. Det hele sklir ut i en gedigen fyllekule, som til slutt fører ham ned på stumpene i tilværelsen.

EN REISE I TILSKUERLAND

Men filmen er ikke en bedrøvelig historie om en forfyllet journalist. Vi følger Erik gjennom hans opplevelser i København, med tilbakeblikk på opplevelser i klinikken, i ekteskapet og jobben. Temmelig tidlig går det opp for oss at Eriks egentlige problem ikke er alkoholen. Den er som så ofte ellers, kun et symptom på et problem som går langt dypere, en konflikt som ikke kan løses av tusen antabus-kapsler.

Journalist Mogensen er et av de arme syndige mennesker som begår den største synd som er mulig: han mister kontakten med seg selv. Hele

å spore i handlingen. Vi møter den samme grunnholdningene gjennom de fleste av filmens personer, uten at noen gir seg til å dosere Hva Som Er Svaret.

Men den reisen vi blir med på er en reise i tilskuerland, der mennesker uten et selvbylde de er glade i og aksepterer, lar seg kaste ut i den ene altoppslukende bedøvelse etter den andre. Vi flykter inn i inntrykk, i meningsløse omgangsformer, i narkotika, i karriere eller, som for Eriks vedkommende, i alkoholen.

Våre liv blir, for å gjenta Luther King, tilskuernes liv. Vi er født inn i et kulturmonster der vi er dressert til å forakte oss selv. Selvforakten blir for utholdelig, og vi flykter ut av skallet vårt og inn i en tomhet som forblir tom fordi vi har latt vårt jeg bli tilbake et annet sted.

EN «MANNEFILM»

Denne anmelderen tror at dette problemet er mer typisk for menn enn for kvinner. Kvinnen har ofte hatt biologiske og sosiologiske tilknytningspunkter, i form av barn og hjem, som gjør at hun i alle fall til en viss grad har hatt muligheten til å beholde seg selv. Skjønt I en

Svein Scharffenberg som journalisten Erik Mogensen i Erik Kolstøs film «Arme, syndige mennesker».

av filmens mange gode scener gir Mona Hofland et gripende portrett av denne hjemmets kvinne, som dag ut og dag inn sitter i sin tekkelige stue og misunner sin mann som er ute og opplever. Helt til den dagen mannen forteller at også han har det vondt. At kanskje problemet er enda større der ute.

Her kommer momentet med en «mannefilm» inn. Vi lever i en mannsverden preget av sosiale analfabeter som ikke har klart annet på de siste hundre tusen år enn å viderutvikle sitt prestasjonsjag fra å være et spørsmål om store muskler til å bli et spørsmål om hvem som er mest dynamisk, konform, vellykket og intelligent. De samme menneskedyrene flyr fortsatt rundt og kler sine mikroskopiske egoer inn i en masse ytre fjas som dypest sett ikke tjener til annet enn å gjøre livet enda litt mer surt for sidemannen.

Egil Kolstøs budskap er kanskje at vi bør hoppe av dette toget og unngå å ta et nytt et, og at vi bør sette oss ned.

Kanskje er hans mening den at vi bør bli sittende helt til vi har funnet tilbake til oss selv. Så lenge vi alle, både menn og kvinner, baserer våre liv på å overgå andre, å løpe fortere og bedre enn verden forøvrig, så kan vi lett komme til å løpe fra oss selv.

Det er dette jeg mener med en «mannefilm». For selv om også kvinner sliter med dette problemet, så vil jeg hevde at menn ofte er enda mer sårbare i denne sammenheng.

EN NY TID?

«Arme, syndige menneske» innbyr til følgende spørsmål: Er det ikke nødvendig med et helt nytt menneskebilde, et helt nytt bilde av hva som er synd, av hva som er dyd, av hva som er rett og hva som er galt?

Har ikke vår kullsviertro på teknikk, dynamikk, strebende mennesker og verdensmestere innen alle livets

disipliner vist seg å være ødeleggende for mange av oss? Ja, kanskje for de fleste?

Men hva skal vi så sette i stedet? Hvilken rolle spiller f. eks. kristendommen og Kirkens forkynnelse i denne sammenheng?

For det første, jeg tror den humanisme som kristendommen står for er den eneste vei ut av dette uføret. Samtidig oppfatter jeg vesentlige sider av dagens forkynnende virksomhet som sørgelig akterutseilt. Vi har å gjøre med en kristenhet som ikke lenger når frem til det store flertall av mennesker, som i følge Egil Kolstø, og gjerne støttet av undertegnede, ikke er i stand til å både holde kontakten med seg selv og samtidig fungere innenfor det en eller annen med sans for besk humor har kalt for sivilisasjonen.

Men nettopp her ligger det en kjempeutfordring for alle kristne, og alle andre som hevder at de besitter en humanisme som er sann og byggende: Kom ut med sannhetene, la oss forstå dem, la oss prøve dem, og så ser vi i fellesskap om de holder.

GA OG SE FILMEN!

.. Dette ble kanskje mye om filmens tema og lite om filmen. Noen ord til slutt, derfor, om filmens mange og fine kvaliteter. Sven Scharffenberg i hovedrollen gjør en stor innsats, i likhet med samtlige av de andre aktørene. Ikke en person er overflødig, ikke en skurrer. Rolv Håans fotografering bringer tankene tilbake til den gang, før lyden kom, da film var film og ikke levende bilder med lyd på...

.. Sjelden har vi sett bilder så talende, så maleriske og så fulle av uuttalte følelser. Produsenten, Jan Erik Düring, har sammen med regissør, manusforfatter og klipper, Egil Kolstø, skapt et arbeidsteam som har produsert det eneste virkelige severdige i norsk film på altfor lang tid. . . .

.. Ja, alle dere Wammer, Vennerøder, Skolmener, alle dere som hevder deres sannheter på bastant sidrumpet sjablonmanér, og alle dere andre, som i stille stunder føler Eriks problem:

Gå på kino! Se denne filmen! Så får dere se hva film kan være på sitt beste.

Katekese . . .

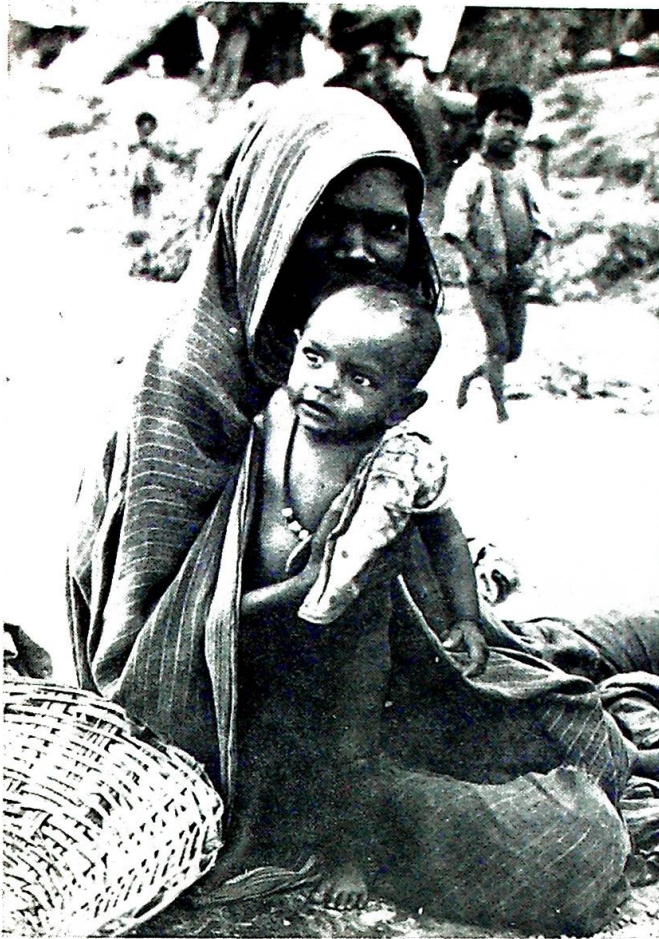
(Forts. fra s. 3)

ha mange former, alt etter hvor og når den prekes. Man skal ikke være bange for om mulig å ta virkemidler i bruk som av mange synes nok så ukonvensjonelle. I dette punkt ser man vel hele Johannes Paul's personlighet virkeliggjort. Det er ikke alene gjennom engang vedtatte åpenebaringer at Evangeliet får fremgang, men gjennom de muligheter som byr seg til å kunne forkynne og forklare det. Dette vil så igjen komme til å peke på hva man kanskje kan kalle den kristne identitet eller den kristne profil overfor verden og det press det ikke kristne miljø uvilkarlig øver mot evangeliets forkynnelse og forståelse.

Den kristne profil er glede. Glede over frelsen, syndenes forlatelse og livet i Gud. Her kan katekesen være en rettesnor og nettopp peke på noe vesentlig i en verden hvor det forgjengelige settes i høysetet, og hvor den stadige forandring av livsnormer og -verdier presser på og trenger mennesker inn i en dypere og dypere depresjon og livslede.

Katekesen griper derfor omkring flere ledd i den kristne Kirke og den angår derfor alle som på en eller annen måte er knyttet til kristendommen. Det er et stort ansvar for de som skal utøve den, både prester, ordensfolk og andre som mener å kunne påta seg en slik oppgave, men dette ansvar inneholder også, at katekesen angår alle, at hva enten man underviser i katekesen eller er den som lytter, så er man en del av et fellesskap hvori alle på en eller annen måte mangler kunnskap og derfor i dobbelt forstand trenger del i den kateketiske undervisning. Katekesen er derfor både et vern og en garanti. Et vern mot «verden» og alle fristelser, fordi den kristne vet og forstår de hemmeligheter som Gud har åpenbart mennesket. En garanti for den enkelte at han har en sjanse til å sette seg inn i det vitnesbyrd som fedrene ga videre til nåtiden og at han har mulighet for å forsvare dette vitnesbyrd mot de angrep som uvegerlig

vil anfekte den kristne tro både i det indre og det ytre.

Pave Johannes Paul's rundskrivelse om katekesen er et ærlig arbeide. Det tyder hver eneste linje i selve skriftet på. Man ønsker noe konkret med dette. Man ønsker å vise at Gud vil mennesker noe i dagens verden, og man ønsker å understreke at den katolske kirke vil formidle dybden i Evangeliets vitnesbyrd til den enkelte. Paven ønsker også å vise hvor nødvendig det er med katekesen i en tid hvor misforståtte humanistiske idealer trenger seg på og griper om mennesket. Han har vært heldig med dette lille skrift. Det har allerede grepet mange, for det er det ene menneskes tale til det annet. Det er en erfaren kristen forkynner som taler til sin menighet om nødvendigheten av å sette seg inn i sin tro. Han står ikke alene. Det materiale han bygger på er gjennomdrøftet av bispekolleger fra mange land og paven har i samråd med disse kolleger kommet frem

til disse konklusjoner. Utformingen er sikkert helt hans egen. Mange ting taler for det.

St. Olav Forlag har gitt det lille hefte en vakker utforming, idet man har bedt Liv Benedicte Nilsen om å tolke dets innhold i et bilde på forsiden. Oversettelsen er foretatt av Erik Mørstad som har forstått å bringe den varme som nettopp erstatter ord og som er så karakteristisk for dette lille skrift fra Pave Johannes Paul II's hånd.

Svend Aage Rasmussen.

**Allslags snekkerarbeid utføres
REIDAR MYRVOLD & SØN**

Glads vei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

I dagene 28. til 30. oktober avholder tyske katolske journalister deres årlige generalforsamling i München.

Foruten den rent «sosiale» side av møtet vil det være foredrag og diskusjon over forskjellige sider ved den europeiske katolske presseformidling.

Redaktører og medarbeidere ved de skandinaviske katolske tidsskrifter reiser alle til dette møte etter innbydelse av Ansgar-Werk i Würzburg. . .

LITAUERE VIL HA KIRKE

OSLO (kit): Nesten alle innbyggerne i Klaipeda i Litauen har undertegnet et brev til den sovjetiske president Leonid Bresjnev, der de ber om at en romersk-katolsk kirke i byen gjenåpnes.

Drøye 148.000 underskrifter er det på appellen, melder den illegale avisen «Kronikk over Den katolske kirke i Litauen». Kirken det er snakk om ble tillatt bygd for tjue år siden, etterat folk selv hadde samlet inn rundt 25 millioner kroner. Kort tid etter at kirken var ferdig, ble den beslaglagt og omgjort til konsertsal.

Kirkens Informasjonstjeneste

BIBELN OMVENDER FLEST

OSLO (kit): Det er Bibelen som leder flest mennesker til kristen tro, melder et luthersk forskningsinstitutt i Tokyo.

Nymotens midler som radio, fjernsyn og film, samt litteratur, kristelige moter, musikk, brosjyrer og aviser kommer først i andre rekke.

Instituttet hadde undersøkt drøye 400 mennesker som ble kristne i løpet av 1973-1974, før de trakk denne konklusjonen. 43 prosent av de spurte sa det var gjennom Bibelen de ble kjent med kristentroen.

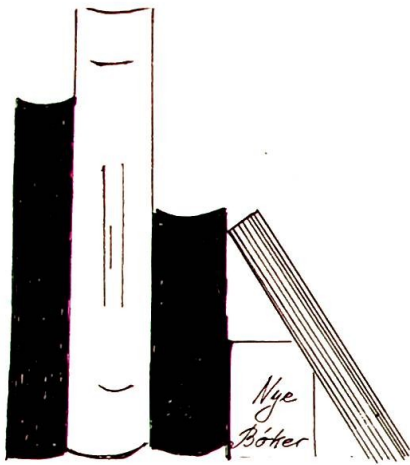
Kirkens Informasjonstjeneste

**Pave Johannes Paul II
KATEKESE**

St. Olav Forlag

Nå til salg i St. Olav Bokhandel, Akersveien 5

Pris 24 kr.

«Gud og de ugudelige»

Forlaget Gyldendal har en avdeling for religiøs og teologisk litteratur (Land og Kirke) som det er vel verd å holde utkikk med, da dette er den mest frilyndte av våre forleggere på den kirkelige fronten, og følgelig ikke faller i noen kategorier som markerer (splitter) det kristne miljø i Norge.

Det er derfor med glede vi konstaterer at dette forlaget har utgitt en bok av amanuensis ved Universitetets teologiske fakultet, Halvor Moxnes, en bok som består av smuler fra hans teologiske doktoravhandling om Paulus' gudsbilde.

Boken bærer den utfordrende tittel «Gud for de ugudelige», og det er mer enn selve tittelen som er utfordrende. Det vil leseren snart oppdage.

Forfatteren er urolig over kirkens forkynnelse og dens bruk av gudsbildet i sin selvpresentasjon. Han retter med andre ord viktig kritikk mot sin egen kirke og viker ikke tilbake fra å spørre om det vil bli nødvendig for troen på Gud å overleve utenfor kirken. Boken burde derfor vekke interesse også utenfor de rent lutherske kretser, da dens anliggende til syvende og sist angår alle kristne.

Boken er meget publikumsvennlig og godt egnet til selvstudium såvel som gruppestudier. Den er lettlest og informativ, og skulle kunne nå et vidt publikum.

Moxnes' anliggende er det kristne gudsbilde som han anser for å være

førkristent i den form nordmenn vanligvis møter det, gjennom Den norske kirkes forkynnelse og pastorale praksis. Det er det kristne gudsbildets praktiske konsekvenser han retter søkelyset mot, hvem som er «innenfor» og hvem som er «utenfor» i en tradisjonell kristen sammenheng. Han tar med stor vekt opp minoritetenes sak, stiller seg kritisk til institusjonell kristendom, men unngår ikke helt en undertone av miserabilisme og et image av sint ung mann.

Moxnes interesserer seg ikke for uvesentlige ting i denne sammenhengen, og går rett på sak. Han forsøker å ta Gud ned fra den hyllen vi komfortabelt har satt ham på i nyere tid. Hvordan kan det ha seg at vår samtid, som er så bevisstgjort på det nære plan, samtidig er så irreligiøs? Hvorfor er så mange søkende mennesker blitt fremmedgjort overfor det tradisjonelle kristne sprog og den kristne tradisjonen generelt?

Svaret finner han i følgende forhold: Vi lever stort sett ikke med et kristent, men et jødisk gudsbilde (Gud som dommer, lovgiver, trusel, etc.).

For å belyse hva han mener med dette (og en slik påstand trenger å underbygges så solid som mulig hvis den skal ha slagkraft) går han tilbake til Jesus og Paulus og deres respektive forkynnelse av Gud, deres gudsbilde. Det er Paulus som egentlig blir bokens helt, og jeg mistenker forfatteren for å se Jesus gjennom Paulinske kategorier så langt mulig.

Den tradisjonelle lutherske motsetningen mellom Lov og Evangelium er bokens egentlige tema, et tema han belyser på mange måter og fra mange interessante synsvinkler. Særlig legger forfatteren vekt på de rent praktiske, sosiale og politiske konsekvensene av Jesus' og Paulus' lære. Jødedommen identifiseres med Loven (= Moseloven) på en nokså unyansert måte, og det er derved forskjellen mellom jødedom og kristendom, bruddet mellom de to, kontrastene som er i fokus. Boken er skrevet med denne kontrasten for øye og kontinuiteten i de to tradisjonene er lite påaktet. Den er nyttig kirkekritikk og verdifull

som et pastoralt dokument, men er dens teologiske teori holdbar?

Når lov og Evangelium settes opp mot hverandre så kategorisk som her (og boken er ikke bare en utlegning av Paulus' teologi, men forkynner nettopp denne problemstillingen som kristentroens kjerne), da har ihvert fall denne anmelderen vanskelig for å kjenne jødedommen igjen. Markion

THRONSEN & CO.

BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

og Bultmann synes allestedsnærværende uten at de er nevnt med navn.

Hvilken status får egentlig den gamle pakt i dette perspektivet? Israels Gud var jo slett ikke fjern og uengasjert, men en levende Gud, historiens Herre. Når jødene i moderne tid har vist en stor og fornyet interesse for Jesus, har de på samme tid gjentatt at de aldri helt har forstått Paulus' presentasjon av jødedommen (som ensidig lovreligion). Dette kan vi lære meget av. Alle det Nye Testaments forfattere var jøder, og den teologiske diskusjonen vi hører ekko av i Det nye testamente er en indre jødisk dialog. Kristendommen er jødisk; alle de første kristne var jøder. Det er god grunn til å anta at både Jesus og Paulus holdt loven så langt de kunne og ville, men de nektet å se den som frelseshistoriens endestasjon: De hevdet at Gud fortsatt var i stand til å handle i Israel.

Spørsmålet man sitter igjen med etter å ha lest denne meget interessante fremstillingen, er hvorvidt Loven er sakens egentlige kjerne. Eller sagt med litt andre ord: Den striden innen urkirken som Moxnes belyser, er den ikke heller et spørsmål om hvorvidt religion og kultur er identiske? De jøde-kristne ville svare bekreftende, men de hellenistiske kristne ville svare benektende. Vi tilhører sistnevnte gruppe, men det er vel verd å minne oss selv om at det finnes flere gamle kristne tradisjoner, de orientalske kristne kirker, som har ført videre den jøde-kristne tradisjon (en god porsjon av Moseloven praktiseres innenfor den etiopiske kirken).

Antyder ikke dette at kristne, teoretisk sett, kan stå like fritt i forhold til Loven som Jesus og Paulus (en frihet *til* like meget som en frihet *fra*)? Ved å konsentrere hele oppmerksomheten mot Galater- og Romerbrevet risikerer man å ende opp med en slags «kanon i kanon» som egentlig er Det nye testamente fremmed. Er loven altså den heldigste fellesnevner for hele denne diskusjonen? Neppes.

Når disse motforestillingerne er luftet, gjenstår det å si at Moxnes' ar-

beide er nyttig og provoserende, men bør ikke leses ukritisk.

Aage Hauken, O. P.

Tro og tanker i møte med livet

Gjennom årene har *Else Skagestad Aalen* skrevet en rekke artikler, kronikker og epistler i uke- og dagspresse.

Boken, *Mens vi har hverandre*, som kommer ut på Land og Kirke/Gyldendal i disse dager, er et utvalg av disse artiklene. De dreier seg først og fremst om det å være menneske.

Forfatteren skildrer situasjoner og problemer mange vil kjenne igjen og identifisere seg med.

Else Skagestad Aalen:

Mens vi har hverandre

Tro og tanker i møte med livet

Land og Kirke/Gyldendal

Pris kr. 65,—.

DEN KATOLSKE KIRKE ØKER I JAPAN

Ifølge de siste statistikker fortsetter den japanske kirkes sakte vekst. Japan hadde sent i 1977 402.000 katolikker; det er 4.000 mer enn året før. Omtrent 12.000 japanere forbereder seg til å gå over til den katolske kirke.

Kirken er også blitt mer japansk. Utlendingenes andel i det stadig mer tallrike presteskap synker, og ca 90 % av landets 6.700 ordenssøstre er japanske. Det er stadig flere som melder seg for å bli prester eller søstre.

Den katolske kirke utfører et betydelig arbeid i utdanningssektoren i Japan. Tusener av japanere utdannes på kirkens 12 universiteter, 33 kollegier, 114 høyskoler, 91 middelskoler, 55 barneskoler eller 600 barnehager.

Innsatsen i sosialsektoren er også stor: Kirken driver 31 hospitaler, 65 barnehjem, 24 hjem for mentalt eller fysisk handikappede, 42 gamle hjem og 72 hjem for studenter eller unge arbeidere.

AAGE HAUKEN

Teologene som skapte Det gamle testamente

En spennende beretning om Det gamle testaments forfattere — et forsøk på å lette på sløret som gjør GT fjernt for alminnelige mennesker.

Heft. 89,00

210

Land og Kirke/Gyldendal
Bokhandelen har boken

GUDSTIENESTER I HELGENE		Dialog	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs domkirke</i>	lord.: 19.00	—	—
Akersveien 1	sond.: 9.30	11.00	—
tlf. 20 72 26 - 20 72 44	(eng) 19.00	—	—
<i>St. Hallvard kirke</i> , Frans skanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83	8.35	11.00	—
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00	11.00	—
<i>Vår Frue Villars kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	9.00	—	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 21 23 55	9.00	11.00	—
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587		10.00	—
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , lord.: 18.30	sond.: 8.00	11.00	—
Tyholmen, tlf. 22 209			
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , lord.: 19.00	sond.: —	11.00	—
Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10			
<i>Vår Frue Kirke</i> , Helleveien	sond.: 9.30		
<i>Florida kapell</i> , Nygaardsgt. 124	19.00		
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , lord.: 13.00	sond.: 8.30	10.30	—
Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19			
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00	—
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	9.00	10.45	—
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , lord.: 18.00	sond.: —	11.00	—
Torvg. 113, tlf. 23 751			
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haraldsgt. 21, tlf. 23 195		11.00	—
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 22 381	9.00	11.00	—
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	lord.: 18.00	sond.: 11.00	—
LILLEHAMMER: <i>Mariakirken</i> , Weidemannsgate 3 A, tlf. 52 550	lord.: 18.00	sond.: 10.00	—
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85	9.30	11.15	—
MOSS: <i>St. Mikael kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	17.00	—
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverresgt. 26, tlf. 50 793	lord.: 18.00	11.00	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	19.00	10.45	—
<i>Eikeli kirke</i> , Veståsen 20, tlf. 24 25 69	9.15	10.30	—
STAVANGER: <i>St. Svithuns kirke</i> , lord.: 17.00	sond.: 8.30	11.00	—
Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	9.30		
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		11.00	—
VOSS: <i>St. Olavs kapell</i> Finne, tlf. 12 510		Efter avtale	—
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården, tlf. 21 214	9.00	11.00	—
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 670	6.15	—	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779		11.00	—
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29		11.00	—
MOLDE: <i>St. Sanniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467		11.00	—
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , lord.: 17.00	sond.: 8.30	11.00	—
Norvesund, tlf. 37 558			
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Stor- gt. 94. Sogneprestens tlf. 84 277	lord.: 18.00	sond.: 11.00	—
<i>St. Elisabethsøstrene</i> , Balsfjordgt. 35, tlf. 81 487	sond.: 8.00	—	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30	—
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447	19.00	11.00	—
HARSTAD: <i>St. Sanniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501	lord.: 15.00	sond.: 10.30	—
NARVIK: <i>Kristi Kongekirken</i> , Håreksgt. 82		18.30	—
SELFORS: <i>Vår Frelsers kirke</i> , Skipper Nilsensgt. 21, tlf. 52 072		Efter avtale	—

LITURGISK KALENDER

NOVEMBER

- Ferial. Filip. 1, 18-26. Luk. 14, 1,7-11.
 - Allehelgensfest. Joh. Ap. 7, 2-4.9-14. 1. Joh. 3, 1-3. Mt. 5, 1-2a.
 - Allesjeldersdag. Jes. 25, 6-9. 1. Kor. 15, 51-57. Jn. 6, 51-55 er et forslag. Flere lesninger mulig.
 - Karl Borromeus, biskop. Filip. 2, 5-11. Luk. 14, 15-24.
 - Ferial. Filip. 2, 12-18. Luk. 14, 25-33.
 - Ferial. Filip. 3, 3-8a. Luk. 15, 1-10.
 - Ferial. Filip. 3, 17-4, 1. Luk. 16, 1-8.
 - Ferial. eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Filip. 4, 10-19. Luk. 16, 9-15.
 - Laterankirkens vigselfest. Esek. 47, 1-2.8-9. 1. Kor. 3, 9-11b. 16-17. Joh. 2, 13-22.
 - Leo den store, pave og kirkelærer. Tit. 1, 1-9. Luk. 17, 1-6.
 - Martin av Tours, biskop. Tit. 2, 1-8.11-14. Luk. 17, 7-10.
 - Josafat, biskop og martyr. Tit. 3, 1-7. Luk. 17, 11-19.
 - Ferial. Film. 7-20. Luk. 17, 20-25.
 - Ferial. 2. Joh. 4-9. Luk. 17, 26-37.
 - Ferial eller Albert den store, biskop og kirkelærer, eller Jomfru Marias lørdagsmess. 3. Joh. 5-8. Luk. 18, 1-8.
 33. alm. søndag. Mal. 4, 1-2a (Hebr. 3, 19-20a). 2. Tess. 3, 7-12. Luk. 21, 5-19. (Margrete av Skottland og Gertrud, jomfru, feires ikke).
 - Elisabeth av Ungarn. Joh. Ap. 1, 1-4; 2, 1-5a. Luk. 18, 35-43.
 - Ferial eller Vigselfesten for Peters og Paulus basilikaer i Roma. Joh. Ap. 3, 1-6.14-22. Luk. 19, 1-10, eller (til apostlene) Ap.Gj. 28, 11-16.30-31. Mt. 14, 22-23.
 - Ferial. Joh. Ap. 4, 1-11. Luk. 19, 11-18.
 - Ferial. Joh. Ap. 5, 1-10. Luk. 19, 41-44.
 - Jomfru Marias fremstilling i tempelet. Joh. Ap. 10,8-11.
 - Jomfru Marias fremstilling i tempelet. Joh. Ap. 10, 8-11. Luk. 19, 45-48, eller Sak. 2, 10-13. Mt. 12, 46-50.
 - Cecilia, jomfru og martyr. Joh. Ap. 11, 4-12. Luk. 20,27-40.
 - Vår Herres Jesu Kristi kongefest. 2. Sam. 5, 1-3. Kol.1, 12-20. Luk. 23, 35-43. (Clemens I., pave og martyr, og Kolumban, abbed, feires ikke).
 - Ferial. Joh. Ap. 14, 1-3.4b. Luk. 21 1-4.
 - Ferial. Joh. Ap. 14, 14-19. Luk. 21, 5-11.
 - Ferial. Joh. Ap. 15, 1-4. Luk. 21, 12-19.
 - Ferial. Joh. Ap. 18, 1-2.21-23; 19, 1-3.9a. Luk. 21,20-28.
 - Ferial. Joh. Ap. 20, 1-4.11 - 21, 2. Luk. 21 29-33.
 - Ferial eller Jomfru Marias lørdagsmesse. Joh. Ap. 22, 1-7. Luk. 21, 34-36.
- Å R A — (UKE 1)
- søndag i Advent. Jes. 2, 1-5. Rom. 13, 11-14. Mt. 24, 37-44. (Andreas, apostel feires ikke).

Biskopen av Osnabrück, dr. Helmuth Hermann Wittler, har oppfordret norske katolikker til å møtes med paven i Osnabrück den 16. november. Angående transportmuligheter og overnatting se annet steds i bladet.

Vatikanradioens sendinger på Norsk/dansk høres hver mandag kl. 20.15 norsk tid.

Spesialforretningen i
RUSTFRIE STÅLARTIKLER
KNUT JUUL CHRISTIANSEN
Wesselsgt. 3 (indre gård) - Oslo 1

Telefon
(02) 33 36 24 Telegr.adr.:
33 55 25 Rustfriknut

KRISTEN TRO ANGÅR OGSA SAMFUNNSSPØRSMÅL

OSLO (kit): «Todelingen mellom forkynnelse og samfunnsengasjement føles stadig mer uholdbar innenfor de frivillige organisasjonene i Den norske kirke», sa akademilektor Leif M. Michelsen på en konferanse om kirken og samfunnsspørsmålene i Oslo 3.-5. oktober. Michelsen, som underviser ved Norsk Lærerakademi i Bergen, mente det er viktig at hele kirken er med på å vise at dens budskap også angår samfunnslivet. Konferansen ble arrangert av utvalg under Kirkerådet og Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke.

Flere av deltagerne under konferansen pekte på at besinnelse og selvkritikk på begge sider nå ser ut til å bygge ned motsetningene mellom dem som frykter at «det ene nødvendige» blir borte i samfunnsengasjementet, og dem som mener kirken har et ansvar utfra tro og etikk til å si noe om samfunnsspørsmålene.

«Men folk må være trygge på at dette samfunnsengasjementet kommer innenfra, på at vi deler det sentralt religiøse som kirken står for», sa lege Elise Kloumann Bekken, Tromsø.

Professor Ivar Asheim, Menighetsfakultetet, tegnet opp et etisk grunnlag for at kirken skal kunne være opptatt av samfunnsspørsmål, internasjonalt og nasjonalt. Til tross for vår tids dystre virkelighet, mente Asheim luthersk kristendom har en optimistisk tro på mennesket i samfunnsmessig sammenheng.

Direktøren i Kirkerådet, Johannes

Ulltveit-Moe, tok for seg konkrete felter norske menigheter bør være opptatt av, i tillegg til de mer tradisjonelle: arbeidsplasser, veiprosjekter, våpenkappløp, alt som angår folks liv. Både han og andre deltagere undertreket at det ikke er noe nytt politisk parti man har i tankene, men at det hele tiden dreier seg om engasjement som er rotfestet i kristen tro og etikk.

Konferansen samlet rundt 70 personer fra organisasjoner og institusjoner innen Den norske kirke. Foredragene så både bakover mot 60- og 70-årene og fremover i 80-årene.

Det vurderes nå hvordan materialet fra konferansen skal bli tilgjengelig for et bredere publikum.

Kirkens Informasjonstjeneste

India

De katolske biskoper i delstaten Vest-Bengalen i India har nylig oppfordret den marxistiske delstatsregjeringen om ikke å komme med flere restriksjoner mot kirkens misjon, slik at kirkens arbeide, spesielt blant de fattige, ikke urettmessig hindres.

Biskopene pekte på at mange av kirkens misjonærer nå støtte på voksende problemer i sitt arbeide for Bengalens folk p.g.a. restriksjonene. Kirken har i over hundre år tjent befolkningen med skoler, helsetjeneste og sosial hjelp. I den senere tid har det vært tendenser i deler av pressen og blant visse regjeringsinstanser å

BEGRAVELSESBYRÅET
TS Jacobsen ^{a/s}

Ullevålsvn. 1

TELEFON * 20 79 05

Alltid telefonvakt

Vi kommer i konferanse

Ordner alt

Egen parkeringsplass

straks legge skylden på de kristne misjonærer dersom det oppsto den minste uro på et eller annet felt. Biskopene tok misjonærene i forsvar, og påpekte at de aktet å fortsette sitt arbeide i respekt for menneskeverdet og det enkelte individ, uavhengig av rase, kultur eller religion.

En av de få katolske ordener som ikke er blitt hindret i sin virksomhet er Moder Teresas «Missionaries of Charity», som arbeider bl. a. i Calcutta.

Grunnen er sannsynligvis den internasjonale interesse og sympati Moder Teresas arbeide er gjenstand for.

Biskopene appellerte i sitt budskap de kristne til å samarbeide for å oppnå et rettfærdig samfunn og utslette alle former for undertrykkelse og utnyttelse, og å fremme fred, sannhet, rettfærdighet og kjærlighet.

BASAR I ST. HALLVARD

Enerhauggt. 4, Oslo 6..

Søndag	2. nov.	Basaren åpner etter høymessen
Onsdag	5. nov.	kl. 10.30 — 14.00
		kl. 18.00 — 21.00 Oslo Mandolinorkester spiller
Torsdag	6. nov.	kl. 18.00 — 21.00 St. Hallvard-guttene synger
Lørdag	8. nov.	kl. 17.00 — 19.00 BARNEAFTEN
Søndag	9. nov.	kl. 12.00 — 14.00
Mandag	10. nov.	kl. 18.00 — Trekning kl. 19.00

SALGSDISK — LYNLOTTERI — GJENNOMGANGSLODD

Vi vil gjerne gjøre våre kunder oppmerksomme på all den fine kirkemusikken vi har på lager for øyeblikket.

Nedenfor har vi funnet frem til mer sjeldne plater, men vi har også et stort utvalg av Bach, Händel etc.:

Kings College Choir, Cambridge, conductor David Willcocks: The Psalms of David, tre plater som selges separat à kr. 58,—.

Anthems from King s, kr. 58,—.

Willim Byrd: Messe à trois voix, motets à cinq voix, kr. 58,—.

William Byrd: Messe à quatre voix, kr. 58,—.

Pergolese: Messe en fa Majeur, kr. 58,—.

Ciconia — Dunstable — Brasail: Geistliche Musik ca. 1400, kr. 60,—.

Guillaume Dufay: Messensätze, Motetten, Hymnen, kr. 60,—.

Pierre Francesco Cavalli: Messa Concertata 1656, kr. 60,—.

Guillaume De Machaut: Messe de Nostre Dame und Motetten, kr. 60,—.

Lorenzo Perozi: Geistliche Chormusik, kr. 67,—.

Johannes Ockeghem: Les Motets à la Vierge, kr. 49,—.

Josquin Desprez: Missa «L Homme Armé, kr. 60,—.

Emilio De'Cavaliere: Rappresentazione di Anima et di Corpi, kr. 60,—.

Thomas Tallis: Lamentationes Jeremiae, kr. 60,—.

Christóbal de Morales: Magnificat, Motetten, kr. 60,—.

Giacomo Carissimi, Leonardo Leo, Gian Francesco de Majo: Geistliche Konzerte für Sopran und Orgel, kr. 80,—.

Vivaldi: Gloria — Stabat Mater, kr. 80,—.

Heinrich Isaac: Missa Carminum, Ludwig Senfl: Missa per signum crucis, kr. 80,—.

De siste platen er dyre, men av en usedvanlig fin kvalitet.

Dessuten har vi byens største utvalg i gregoriansk- og ortodoks kirkemusikk.

TORS DAG HOLDER VI ÅPENT TIL KL. 18.

ST. OLAV BOKHANDEL A/S

Akersveien 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

Åpent kl. 9—16, lørdager 9—14.

Torsdag 9—18.

ST. OLAV

Katolsk tidsskrift for
religion og kultur

Medarbeidere:

Svend Aage Rasmussen,
ansv.

Claes Tande
Aage Hauken, O.P.
Ester Mikalsen
Marit Flagestad

Redaksjonens adresse:

Akersveien 5, Oslo 1.
Redaktøren treffes best tors-
dager kl. 9—10, tlf. 20 27 35
(privat 032/53 373).

Ekspedisjon:

Akersveien 5, Oslo 1.
Kontortid 9—16,
lørdag 9—14. Tlf. 20 72 48.

Abonnement (direkte eller
gjennom postkontorene).
Kr. 85,— pr. år.
For halvår kr. 45,—.
Utlandet utenfor Skandinavia
kr. 100,— pr. år.
Annonser 10 dager før
utgivelsesdagen.
24 numre årlig.
Postgiro 20 46 480